

ALKOHOLITUTKIMUS- SÄÄTIÖ

Toimintakertomus

2023

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

Säätiölain tarkoittama toimintakertomus

2023

MANNERHEIMINTIE 166, HELSINKI
PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 2023 - 2025:

PUHEENJOHTAJA	<i>Pertti Alasuutari</i> , professori
VARAPUHEENJOHTAJA	<i>Pia Mäkelä</i> , tutkimusprofessori
JÄSENET	<i>Ilari Ceder</i> , yhteiskuntasuhdepäällikkö (14.11.2023 asti) <i>Jussi Kauhanen</i> , professori <i>Elina Kotovirta</i> , VTT <i>Solja Niemelä</i> , professori <i>Iiris Niinikoski</i> , yhteiskuntasuhdepäällikkö (15.11.2023 alkaen) <i>Ilkka Ojanperä</i> , professori <i>Jaana Rysä</i> , professori <i>Terhi-Anna Wilska</i> , professori

TYÖVALIOKUNTA 2023 - 2025:

PUHEENJOHTAJA	<i>Pertti Alasuutari</i> , professori <i>Ilkka Ojanperä</i> , professori <i>Jaana Rysä</i> , professori <i>Terhi-Anna Wilska</i> , professori
ASiantuntijat	<i>Petri Hyytiä</i> , yliopistotutkija <i>Jussi Kauhanen</i> , professori <i>Pia Mäkelä</i> , tutkimusprofessori <i>Erkki Vuori</i> , professori emeritus

RAHAPELITUTKIMUSVALIOKUNTA 2023 - 2025:

PUHEENJOHTAJA	<i>Susanna Raisamo</i> , tutkimuspäällikkö
JÄSENET	<i>Petri Hyytiä</i> , yliopistotutkija <i>Anu Katainen</i> , yliopistonlehtori <i>Mari Pajula</i> , erityisasiantuntija <i>Ossi Rahkonen</i> , professori emeritus <i>Anu Raijas</i> , vanhempi neuvonantaja <i>Terhi-Anna Wilska</i> , professori

TUTKIMUSJOHTAJA:

Tomi Lintonen, dosentti

SISÄLLYS

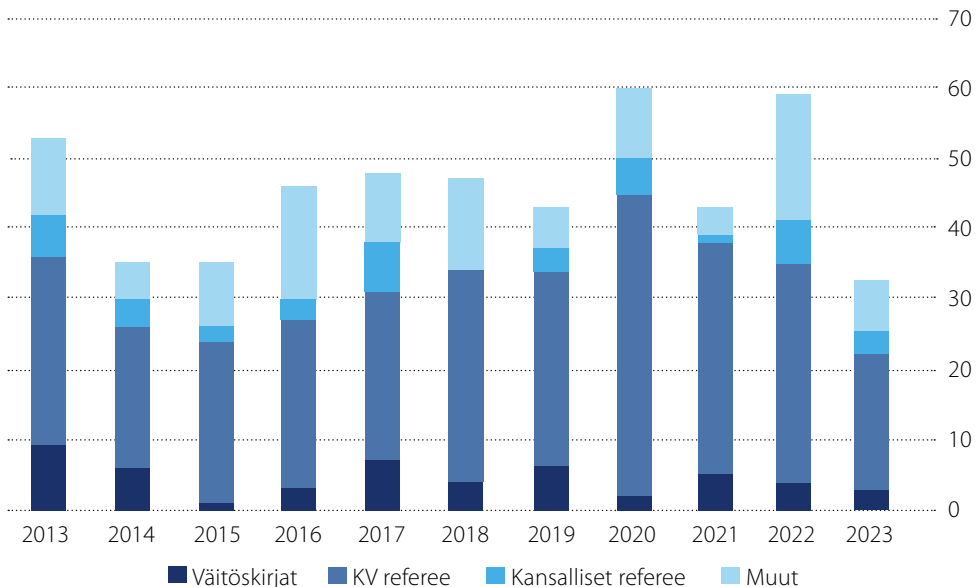
YLEISKATSAUS.....	5
HALLINTO.....	6
KANSAINVÄLISET YHTEYDET	7
MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA.....	8
OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN	9
TALOUS	9
LÄHIPIIRITOIMET	9
TUTKIMUSTOIMINTA.....	11
Säätiön tukemat vuonna 2023 valmistuneet väitöskirjat	11
APURAHAT	14
Alkoholi- ja huume tutkimukseen tarkoitetut apurahat	14
Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus	14
Terveiden tutkimus.....	15
Rahapelihaittojen tutkimukseen tarkoitetut apurahat.....	15
PALKINNOT	16
SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA	17
Väitöskirjat	17
Vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit kansainvälisissä tiedejulkaisuissa	17
Vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit kansallisissa tiedejulkaisuissa	19
Muut julkaisut.....	19

YLEISKATSAUS

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisyn ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2023 aikana kolme (2022: 4). Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 19 (2022: 31) ja kansallisissa julkaisusarjoissa kolme (2022: 6). Lisäksi ilmestyi kahdeksan muuta julkaisua (2022: 18).

Alkoholitutkimussäätiön julkaisut 2013-2023

Säätiö sai vuonna 2023 valtionavustusta 343 000 euroa (2022: 343 000 euroa), Alko Oy:ltä 90 000 euroa (2022: 90 000 euroa) ja lisäksi rahapelihaittojen tutkimukseen suunnattua rahoitusta 209 123,65 euroa (2022: 255 353,15 euroa).

Alkoholitutkimussäätiön 30.9.2023 päättyneellä jaksolla hakemuksia oli jätetty alkoholi- ja huumeututkimukseen yhteensä 39 kappaletta (2022: 41), yhteissummaltaan 1 332 830 euroa (2022: 1 975 717 euroa). Hakemuksista 19 (2022: 20) oli osoitettu kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueelle, ja niiden yhteissumma oli 758 770 euroa (2022: 1 198 121 euroa). Terveystutkimukseen osoitettuja hakemuksia oli 20 kappaletta (2022: 21), yhteensä 574 060 euroa (2022: 777 596 euroa).

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 22.11.2023 apurahojen jaosta vuosille 2024-2025. Apurahoja jaettiin alkoholi- ja huumetutkimukseen 320 370 euroa (2022: 290 725 euroa), josta kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimukseen seitsemälle hankkeelle 164 900 euroa (2022: 143 485 euroa) sekä terveyden tutkimukseen kymmenelle hankkeelle 155 470 euroa (2022: 147 240 euroa). Alkoholi- ja huumetutkimuksen jakoprosentiksi muodostui 24 % (2022: 15 %).

Lisäksi säätiön hallitus päätti kokouksessaan 22.11.2023 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tehdyn tutkimusyhteistyösopimuksen pohjalta jaettavista rahapelihaittojen tutkimusapurahoista. Raha-pelihaittojen tutkimuksen apurahoja jaettiin 179 411 euroa (2022: 220 029 euroa) ja jakoprosentiksi muodostui 60 % (2022: 41 %).

Suurimmat alkoholi- ja huumetutkimusapurahat kohdennettiin kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueella **Anu Kataisen**, **Antti Maunun** ja **Noora Heinosen** hankkeelle ”*Raittius ja juomiskulttuuri 2020-luvulla (RAIKU)*” sekä **Keiju Vihreäsalon** hankkeelle ”*Sidoksia vai katkoksia? Palvelujärjestelmien toiseuttavat ja yhteisyyttä rakentavat käytännöt päihdeongelmista kärsivien nuorten ja perheiden näkökulmasta*”. Terveyden tutkimuksen alueella suurimmat apurahat jaettiin **Solja Niemelän** hankkeelle ”*Päihdepsykoosien ennuste ja riskitekijät: rekisteritutkimushanke*” sekä **Juho Tepon** hankkeelle ”*Hoidon laatu ja ennuste alkoholiriippuvuusoireyhtymästä kärsivillä eteisvärinäpotilailla*”. Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen saivat **Topias Mattisen** hanke ”*Raha- ja uhkapelaaminen digitaalisissa peleissä ja elektronisen urheilun parissa: Miten pelit ja uhkapelaaminen ovat lähentyneet ajan saatossa*”, **Teo Qvistin** hanke ”*Uncertainty-induced neuroplasticity: a common pathway for gambling disorder and substance addiction?*” sekä **Thomas Saman** hanke ”*Best Practices for Responsible Gambling Measures in the Transition from State Monopoly to Licensing System: What can Sweden teach Finland?*”.

Säätiö jakoi lisäksi matka-avustuksia alkoholi- ja huumetutkimuksen alueella yhteensä 11 995 euroa ja rahapelihaittojen tutkimuksen alueella 16 320 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Helsingissä osoitteessa Mannerheimintie 166.

HALLINTO

Säätiön hallitus oli kertomusvuonna seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet professori **Pertti Alasuutari**, VTT **Elina Kotovirta**, tutkimusprofessori **Pia Mäkelä**, professori **Ilkka Ojanperä**; Tieteellisten seurain valtuuskunnan nimeämät jäsenet professori **Jussi Kauhanen**, professori **Solja Niemelä**, professori **Jaana Rysä** ja professori **Terhi-Anna Wilska**; Alko Oy:n nimeämä jäsen yhteiskuntasuhdepäällikkö **Ilari Ceder** (14.11.2023 asti) ja yhteiskuntasuhdepäällikkö **Iiris Niinikoski** (15.11.2023 alkaen). Hallituksen puheenjohtajana toimi **Pertti Alasuutari** ja varapuheenjohtajana **Pia Mäkelä**.

Tutkimusjohtajana toimi **Tommi Lintonen**. Tilintarkastajana oli Oy Tuokko Ltd, päävastuullisena KHT **Terhi Latvala**. Taloushallintoa hoiti Azets Insight Oy.

Työvaliokuntaan kuuluivat hallituksen jäsenet **Pertti Alasuutari**, **Ilkka Ojanperä**, **Jaana Rysä** ja **Terhi-Anna Wilska**, puheenjohtajana toimi **Alasuutari**. Asiantuntijoina työvaliokunnassa toimivat **Petri Hyytiä**, **Jussi Kauhanen**, **Pia Mäkelä** ja **Erkki Vuori**.

Rahapelitutkimusvaliokuntaan kuului Alkoholitutkimussäätiöstä professori **Terhi-Anna Wilska** ja tutkimusjohtaja **Tomi Lintonen**. Säätiön ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat yliopistotutkija **Petri Hyytiä**, professori emeritus **Ossi Rahkonen** ja yliopistonlehtori **Anu Katainen** Helsingin yliopistosta, erityisasiantuntija **Mari Pajula** sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta, tutkimuspäällikkö **Susanna Raisamo** Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä vanhempi neuvonantaja **Anu Raijas** Suomen Pankista. Toimikunnan puheenjohtajana toimi **Raisamo**.

Hallitus kokoontui kolme kertaa varsinaiseen kokoukseen. Työvaliokunta kokoontui kaksi kertaa varsinaiseen kokoukseen ja kaksi kertaa sähköpostikokoukseen. Rahapelitutkimusvaliokunta kokoontui yhden kerran varsinaiseen kokoukseen.

Säätiön paperiarkistoa säilytetään kokonaisuudessaan THL:n arkiston yhteydessä Kampissa. Säätiö on siirtynyt käyttämään hallinnollisen aineiston osalta Visma Sign -sähköistä arkistoa eikä uutta paperiarkistoa enää synny. Apurahahakemukset on vuodesta 2013 lähtien arkistoitu sähköisesti Kuuki Visualsin toimittamassa hakujärjestelmässä, Sigmatic / Telia Inmics-Nebula Oy:n ylläpitämässä palvelinjärjestelmässä.

KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Säätiöltä haettiin vuoden 2023 aikana matka-avustuksia kansainvälisten yhteyksien luomiseen ja yllä-pitoon yhteensä 47 139,71 euroa. Matka-apurahoja myönnettiin 25 matkaan yhteensä 28 315 euroa:

- Ilkka Arminen 800 euroa: SEESHOP 2023, Cardiff, Iso-Britannia 29.-30.6.2023
- Jeyaniroshan Jeyapalan 1200 euroa: 31st European Congress of Psychiatry, Pariisi, Ranska 25.-28.3.2023
- Mika Simonen 800 euroa: SEESHOP 2023, Cardiff, Iso-Britannia 29.-30.6.2023
- Mika Tsupari 885 euroa: Contemporary Drug Problems Conference, Pariisi, Ranska 6.-8.9.2023
- Janne Takala 950 euroa: Addiction and the Family AFINet Conference, Rotterdam, Alankomaat 15.-17.6.2023
- Emmi Kauppila 950 euroa: Addiction and the Family AFINet Conference, Rotterdam, Alankomaat 15.-17.6.2023
- Jani Kinnunen 2 500 euroa: 18th International Conference on Gambling & Risk Taking, Las Vegas, USA 22.-25.5.2023
- Topias Mattinen 2 500 euroa: 18th International Conference on Gambling & Risk Taking, Las Vegas, USA 22.-25.5.2023
- Iina Savolainen 1 050 euroa: The General Meeting of the European Association of Social Psychology, Krakova, Puola 30.6.-4.7.2023
- Ilkka Vuorinen 1 000 euroa: 8th International Conference on Behavioral Addictions, Incheon, Etelä-Korea 23.-25.8.2023

- Lauri Elsilä 500 euroa: European Behavioural Pharmacology Society Biennial Meeting, Mannheim, Saksa 22.-25.8.2023
- Olli Kärkkäinen 1 300 euroa: ESBRA 2023, Graz, Itävalta 31.8.-3.9.2023
- Wadzanai Masvosva 400€: European Society for Biomedical Research on Alcoholism, Graz, Itävalta 31.8.-3.9.2023
- Elina Renko 1 200 euroa: 14th EUSPR Conference, Sarajevo, Bosnia ja Hertsegovina 4-6.10.2023
- Pihla Sassi 900 euroa: 20th International Congress of the European Society for Child and Adolescent Psychiatry, Kööpenhamina, Tanska 29.6.-1.7.2023
- Annika Schäfer 200 euroa: European Behavioural Pharmacology Society Biennial Meeting, Mannheim, Saksa 22.-25.8.2023
- Elina Nagaeva 200 euroa: European Behavioural Pharmacology Society Biennial Meeting, Mannheim, Saksa 22.-25.8.2023
- Essi Wallén 1 150euroa : American Society of Human Genetics Annual Meeting 2023, Washington DC, Yhdysvallat 1.-5.11.2023
- Heli Hagfors 1 200 euroa: 18th International conference on gambling and risk taking, Las Vegas, Yhdysvallat 23.-26.5.2023
- Sari Castrén 2 000 euroa: Annual ISAM Conference, Marrakesh, Marokko 2.-4.11.2023
- Aleksi Hupli 950 euroa: Interdisciplinary Conference on Psychedelic Research 6th Edition, Haarlem, Alankomaat 6.-8.6.2024
- Josefin Westermarck 560 euroa: Annual Scottish Alcohol Research Network meeting (SARN), Stirling, Scotland, UK 5-07.11.2023
- Emmi Kauppila 520 euroa: Society for the Study of Addiction Annual Conference, Newcastle upon Tyne, UK 8.-11.11.2023
- Iina Savolainen 2 300 euroa: The Society for Personality and Social Psychology Annual Convention, San Diego, Yhdysvallat 08.02. – 10.02.2024
- Janne Vepsäläinen 2 300 euroa: The Society for Personality and Social Psychology Annual Convention, San Diego, Yhdysvallat 08.02. – 10.02.2024

Säätiön tutkimusjohtaja **Tommi Lintonen** on kuulunut European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addictionin (EMCDDA) tieteelliseen komiteaan 1.1.2021 alkaen. Lintonen osallistui vuoden 2023 aikana komitean kahteen kokoukseen Lissabonissa ja Cascaisissa Portugalissa.

MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

Säätiö järjesti 31.5.2023 verkostoitumistilaisuuden säätiön apurahatutkijoille. Tilaisuuteen osallistui viisitoista säätiön rahoittamaa tutkijaa, kuusi sosiaali- ja terveysministeriön edustajaa sekä säätiöstä hallituksen pj **Alasuutari** ja varapj **Mäkelä** sekä tutkimusjohtaja **Lintonen**.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Tilikauden 2023 päättymisen jälkeen ennen säätiön hallituksen kevätkokousta ei ole ollut olennaisia säätiön taloudelliseen asemaan tai toimintaan vaikuttaneita tapahtumia. Valtion talousarvion 2025 käsittelyn yhteydessä on tullut esiin tietoja, jotka saattavat heikentää säätiön taloudellista asemaa tilikaudella 2025.

TALOUS

Säätiön varsinaisen toiminnan kulut vuonna 2023 olivat 619 227,11 euroa (2022: 686 970,61 euroa). Säätiön varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 552 123,65 euroa (2022: 598 353,15 euroa), varainhankinnan tuotot olivat 90 000,00 euroa (2022: 90 000,00 euroa) ja rahoitustoiminnan tuotot 5 633,56 euroa (2022: kulut 883,68 euroa). Tilikauden ylijäämä oli 28 530,10 euroa (2022: ylijäämä 498,86 euroa). Taseen loppusumma oli 1 015 950,78 euroa (2022: 1 019 272,49 euroa). Tilivuoden päättyessä taseessa oli tulevia apurahavastuita 755 381,00 euroa (2022: 789 748,00 euroa). Vuonna 2024 maksettavaksi suunniteltujen apurahojen summa on 675 881,00 euroa ja vuonna 2025 79 500,00 euroa.

Tilikauden aikana säätiölle palautui huomattava määrä aiempina vuosina myönnettyjä apurahoja, 81 319,03 euroa, apurahansaajien tultua rekrytoituksi työsuhteisiin. Palautuneista apurahoista suurin osa käytettiin lisäämällä apurahojen jakoa budjetoidusta syksyn työskentelyapurahakerroksella. Osa palautuneista apurahoista jäi käytettäväksi tuleviin hankkeisiin.

LÄHIPIIRITOIMET

Säätiölain 487/2015 mukaan säätiön täytyy ilmoittaa toimintakertomuksessaan vuosittain tiedot säätiön suppealle lähipiirille annetuista avustuksista, muista kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista säätiön ja lähipiiriin kuuluvan välisistä taloudellisista toimista. Ilmoittamisvelvollisuus koskee myös mahdollisia lähipiirille annettuja rahalainoja, vastuita ja vastuusitoumuksia. Säätiö ei tilikaudella 1.1.-31.12.2023 ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville eikä tehnyt muitakaan lain tarkoittamia toimia lähipiiriinsä kuuluvien kanssa.

Säätiön hallituksen jäsenelle **Solja Niemelälle** myönnettiin apurahaa tutkimuskuluihin 16 500 euroa ja tutkimustyöskentelyyn kahdeksitoista kuukaudeksi hankkeeseen myöhemmin nimettäville tutkijoille 24 000 euroa, yhteensä 40 500 euroa hankkeeseen ”Päihdepsykoosien ennuste ja riskitekijät: rekisteritutkimushanke”. Niemelä ei osallistunut apurahaesityksen valmistelleeseen työvaliokuntaan, jossa Niemelän hakemus käsiteltiin samoja periaatteita noudattaen kuin muutkin hakemukset. Hallitus hyväksyi työvaliokunnan esityksen kokonaisuudessaan muutoksitta.

Hallituksen jäsenille maksettiin vuonna 2023 kokouspalkkioita 100,00 euroa kokoukselta, kaikista kokouksista hallituksen jäsenille yhteensä 2 200,00 euroa (2022: 1 600,00 euroa). Työvaliokunnan jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 100,00 euroa kokoukselta, yhteensä kaikista kokouksista kaikille jäsenille 1 400,00 euroa (2022: 1 400,00 euroa). Työvaliokunnan jäsenille maksettiin käsittelypalkkioita 600,00 euroa vuodessa, työvaliokunnan puheenjohtajalle 800,00 euroa vuodessa, yhteensä kaikille valiokunnan jäsenille vuoden ajalta 5 000,00 euroa (2022: 4 600,00 euroa). Rahapelivaliokunnan jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 100,00 euroa kokoukselta, yhteensä kaikille jäsenille 700,00 euroa (2022: 600,00 euroa). Rahapelivaliokunnalle maksettiin käsittelypalkkioita 300,00 euroa vuodessa ja valiokunnan puheenjohtajalle 400,00 euroa vuodessa, yhteensä 2 200,00 euroa (2022: 1 900,00 euroa). Tuokko Oy:lle maksettiin tilintarkastuspalkkioita 3 100,00 euroa.

TUTKIMUSTOIMINTA

SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2023 VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT

Ali Benkherouf: *Nature's brewery to bedtime: The Role of hops in GABAA receptor modulation and sleep promotion.*

Pitkäaikainen unettomuus on terveystriikki, joka voi vaatia lääkehoitoa parantamaan unen alkamista, ylläpitoa ja laatua. Bentsodiatsepiinit ja muut positiiviset säätelijät, vahvistavat gamma-aminovoihapon (GABA) estäviä vaikutuksia vakauttamalla GABAA-reseptorin (GABAAR) kloridikanavan avointa muotoa ja helpottavat nukahtamista. Kuitenkin pitkäaikaisen käytön seurauksena voi syntyä haittoja, kuten riippuvuutta ja kognitiivisia ongelmia. Humalalla (*Humulus lupulus*) on pitkät perinteet luonnollisena rauhoittavana ja unilääkkeenä sekä merkittävä rooli panimoteollisuudessa. Humalan neuroaktiiviset fytokeemikaalit saattavat säädellä GABAAR:ia eri tavalla kuin bentsodiatsepiinit. Tämä tutkimus pyrki selvittämään näitä humalan yhdisteitä ja niiden mahdollisia terapeuttisia mekanismeja.

Humalan prenyyliflavonoidit ksantohumoli, isoksantohumoli, 6- ja 8-prenyylinaringeniini sekä α -happo humuloni tehostivat GABAAR-toimintaa. Nämä alhaisten mikro-molaaristen pitoisuuksien vaikutukset olivat selektiivisempiä $\alpha 6\beta 3\delta$ -alatyypille ja epäherkkiä flumatseniilille. Sitoutumisennuste molekulaarisen telakoinnin avulla $\alpha 1\beta 2\gamma 2$ reseptorialatyypissä paljasti solunulkoisen $\alpha +/\beta$ -alaysikkörajapinnan prenyyliflavonoidien vahvistamisen sitoutumiskohtana. Lisäpaikka 6-prenyylinaringeniinille tunnistettiin solunulkoisessa $\alpha +/\gamma 2$ -rajapinnassa, mikä sopii sen aiheuttamaan [3H]flunitratsepaamin ja [3H]Ro 15-4513:n sitoutumisen estoon samassa kohdassa. Ottaen huomioon humulonin suuren pitoisuuden humalassa tutkimme sen vaikutusta GABAAR:in toimintaan sähköfysiologisesti. Humuloni tehosti GABAN aikaansaamia virtoja sedaatiota välittävässä $\alpha 1\beta 3\gamma 2$ -alatyypissä. Se inhiboi hiirten spontaania liikeaktiivisuutta ja lisäsi pentobarbitaalin ja etanolin aiheuttaman unen kestoa. [3H]EBOB -sitoutumiskokeet paljastivat yhteisvaikutuksia humulonin, prenyyliflavonoidien ja etanolin välillä, mikä viittaa alkoholin vaikutusten tehostamiseen humalapitoisissa oluissa.

Löysimme humalasta GABAAR:ien positiivisia säätelijöitä, jotka vaikuttivat ilman klassista bentsodiatsepiinien sitoutumispaikkaa. 6-prenyylinaringeniini toimii myös hiljaisena säätelijänä, jolla on potentiaalia estää bentsodiatsepiinivasteita. Humulonilla on keskeinen rooli humalan sedatiivisissa ja unta edistävissä ominaisuuksissa. Nämä löydökset tarjoavat uusia mekanistisia näkemyksiä humalan neuroaktiivisista yhdisteistä sekä aihioita olemassa olevien unilääkkeiden paranteluun.

Claudia Mariottini: *Contributory factors to fatal buprenorphine poisonings: Based on laboratory analysis and epidemiology.*

Buprenorfiini on kivun hallintaan ja opioidiriippuvuuden hoitoon käytetty opioidi. Suomessa buprenorfiini on yleisin vakavaa päihderiippuvuutta aiheuttava opioidi

ja tärkein myrkytyskuolemiin johtava huume. Buprenorfiinin akuutin toksisuuden arviointia ja aineen päihdekäyttöön liittyvien kuolemien selvittämistä vaikeuttavat monet eri tekijät. Näyttöön perustuvan tiedon puute heijastuu sekä huumeriippuvaisien potilaiden hyvinvointiin että epätarkkuuksiin kuolemansyytilastoissa.

Buprenorfiiniin liittyviä kuolemia ei voida diagnosoida pelkästään ruumiinavauksessa otettujen oikeuskemiallisten verinäytteiden buprenorfiinipitoisuuksien perusteella, koska lopputulemaan vaikuttavat myös antoreitti, käytetty valmiste, alkoholin ja psykotrooppisten aineiden käyttö, sekä olosuhteet ja ympäristö.

Tämän väitöskirjan tavoitteena oli parantaa ymmärrystämme niistä buprenorfiinin käyttäjien kuolemiin vaikuttavista tekijöistä Suomessa, jotka voidaan tuoda ilmi kuolemansyyntä selvittämisen avulla, erityisesti oikeuskemiallisilla laboratoriotutkimuksilla, sekä tapahtuma- ja taustatiedoilla. Buprenorfiinin aiheuttaman kuolleisuuden kehitystä ja muiden aineiden samanaikaisen käytön yleisyyttä selvitettiin rekisteritutkimuksella. Buprenorfiiniin liittyviä kuolemia verrattiin korvaushoidossa ja sen ulkopuolella olevien henkilöiden välillä oikeuskemiallisten löydösten ja muiden tietojen perusteella. Huomiota kiinnitettiin koronaviruspandemian alkuvaiheen vaikutuksiin buprenorfiinikuolemien määrässä. Tutkimuksen laboratorio-osiossa kehitettiin uusi analyttinen menetelmä myrkytysdiagnostiikan parantamiseksi keskittyen buprenorfiiniin, naloksonin ja niiden metaboliittien kvantitatiiviseen määrittämiseen virtsasta.

Tutkimus osoitti, että buprenorfiiniin liittyvien myrkytysten vuotuinen määrä kasvoi erityisesti nuorten (alle 25-vuotiaiden) keskuudessa nuorten naisten ollessa suuremmassa vaarassa kuin nuoret miehet. Poikkeuksellisen korkea buprenorfiiniin liittyvien kuolemien huippu havaittiin maaliskuussa ja huhtikuussa 2020, pian sen jälkeen, kun Suomen hallitus asetti sulkua ja rajoituksia koronavirusen leviämisen hillitsemiseksi. Pelkän buprenorfiinin aiheuttamat myrkytykset olivat hyvin harvinaisia; useiden lääke- ja huumausaineiden, erityisesti bentsodiatsepiinien, samanaikainen käyttö oli hälyttävän yleistä. Ensimmäistä kertaa pystyttiin tutkimaan ennen kuolemaansa buprenorfiinia käyttäneiden henkilöiden hoitotilannetta. Tiedot kysyttiin suoraan jokaiselta hoitoyksiköltä kansallisen korvaushoitorekisterin puuttuessa. Korvaushoidon kattavuus oli buprenorfiinin käyttäjien keskuudessa alhainen: vain 10 % päihdekäyttäjistä oli korvaushoidossa kuoleman hetkellä ja nuorista vain alle 1 %. Tutkimuksen laboratorio-osiossa löydettiin yhden vakiintuneen virtsamarkkerin lisäksi kolme uutta buprenorfiinin metaboliittimarkkeria, jotka erosivat merkitsevästi myrkytysten ja muiden kuolinsyiden välillä ja joita voidaan hyödyntää buprenorfiinikuolemien selvittämisessä.

Tämä väitöskirja tuotti tieteellistä tietoa luotettavampien kuolintodistusten laatimiseksi, selvitti buprenorfiinikuolemien trendejä ja paljasti buprenorfiinimyrkytyksiin johtavia riskitekijöitä helpottaen lääkäreitä ja päätöksentekijöitä parantamaan opioidiriippuvaisien potilaiden lääkitysturvallisuutta.

Taija Voutilainen: *Gestational exposure to aflatoxin B1, alcohol, and tobacco: From in vitro investigations to epidemiological studies (Raskaudenaikainen altistuminen aflatoksiini B1:lle, alkoholille ja tupakalle: Kokeellisista epidemiologiisiin tutkimuksiin).*

Raskaudenaikainen kemikaalialtistus ravinnon tai naisen alkoholinkäytön tai tupakoinnin seurauksena voi haitata normaalia sikiönkehitystä. Istukan normaali kehittyminen ja toiminta sekä sen tuottamat hormonit ovat keskeisiä sikiönkehityksen kannalta. Siten tekijät, jotka haittaavat istukan toimintoja ja hormonien tuotantoa, voivat vaikuttaa raskauden kulkuun ja heikentää kehittyvän lapsen terveyttä. Homeosien tuottamat myrkyt ovat maailmanlaajuisesti suurin huolenaihe kemialliseen ravintokontaminaation liittyen, kun taas raskaana olevien naisten alkoholinkäyttö ja tupakointi ovat kaksi yleisintä ennaltaehkäistävissä olevaa syytä sikiökuolemiin ja imeväisten sairastavuuteen liittyen. Lisäksi raskaudenaikaisella alkoholin ja tupakankäytöllä on myös kauaskantoisia seuraamuksia lapsen tulevalle terveydelle. Alkoholinkäyttö haittaa erityisesti hermoston kehittymistä, mikä voi johtaa fetaalialkoholioireyhtymien syntyyn, kun taas tupakointi lisää muun muassa katkytkuoleman sekä myöhemmin astman ja ylipainoisuuden riskiä.

Tämä tutkimus on osa Kuopion syntymäkohorttitutkimusta (KuBiCo, Kuopio Birth Cohort). Tässä väitöskirjatutkimuksessa selvitettiin homemyrkyt aflatoksiini B1:n (AFB1), joka kontaminoi herkästi ravitsemuksellisesti merkittävien ruoka-aineita etenkin lämpimissä kehitysmaissa, mahdollisia hormonitoimintoja häiritseviä vaikutuksia istukassa. Tutkimuksessa käytettiin JEG-3 soluja, joista mitattiin steroidi- ja vierasainemetaboliaan osallistuvien entsyymien geenien ilmentymistä sekä niiden aktiivisuutta. Kokeissa AFB1 lisäsi sekä estrogeenien tuotantoon osallistuvan CYP19A1-geenin luentaa että kyseisen geenin koodaaman aromataasientsyymin aktiivisuutta. Siten tulokset osoittavat, että AFB1 voi toimia soluissa hormonihäirikönä.

Lisäksi tässä väitöskirjassa tutkittiin raskaana olevien naisten ja heidän puolisoitensa itseraportoimaa alkoholin- ja tupakankäyttöä. Tätä varten koottiin 21 472 yksisikiöistä raskautta käsittävä kohortti yhdistämällä tietoja sähköisestä kyselyaineistosta sekä synnytyssairaalan syntymätietorekisteristä. Kohortti sisälsi tietoa 14 822 naisesta, jotka synnyttivät Kuopion yliopistollisessa sairaalassa tammikuun 2009 ja toukokuun 2018 välillä. Tulosten perusteella suurin osa naisista luopui alkoholin ja tupakan käytöstä raskauden aikana. Kuitenkin merkittävässä osassa raskauksista sikiö altistui naisen alkoholinkäytölle (30 %) tai tupakoinnille (22 %), sillä he luopuivat usein näiden aineiden käytöstä vasta todettuaan olevansa raskaana, ja yhdessä raskaudesta kymmenestä kyseessä oli yhtäaikainen altistuminen molemmille aineille. Vaikka, puoliset eivät merkittävästi muuttaneet alkoholinkäyttöään tai tupakointiaan heidän käyttötottumuksensa korreloivat positiivisesti sekä ennen raskautta että raskauden aikana naisten tottumusten kanssa. Tämä viittaa siihen, että puolisoitensa tottumukset voivat vaikuttaa naisen raskaudenaikaiseen alkoholin ja tupakan käyttöön.

Yhteenvetona voidaan todeta, että tämä väitöskirjatutkimus on tuottanut uutta tietoa AFB1:n todennäköisistä haitallisista vaikutuksista sekä tunnistanut puolisoitensa mahdollisen vaikutuksen raskaudenaikaisiin alkoholi- ja tupakka-altistuksiin. Näin ollen, tätä tietoa voidaan hyödyntää suunniteltaessa ja parannettaessa ennaltaehkäiseviä toimia tai lisääntymisterveydenhuollon palveluita

APURAHAT

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 22.11.2023 apurahojen jaosta vuosille 2024-2025. Apurahoja jaettiin alkoholi- ja huumetutkimukseen 320 370 euroa (2022: 290 725 euroa), josta kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimukseen seitsemälle hankkeelle 164 900 euroa (2022: 143 485 euroa) sekä terveyden tutkimukseen kymmenelle hankkeelle 155 470 euroa (2022: 147 240 euroa). Alkoholi- ja huumetutkimuksen jakoprosentiksi muodostui 24 % (2022: 15 %).

Lisäksi säätiön hallitus päätti kokouksessaan 22.11.2023 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tehdyn tutkimusyhteistyösopimuksen pohjalta jaettavista rahapelihaittojen tutkimusapurahoista. Rahapelihaittojen tutkimuksen apurahoja jaettiin 179 411 euroa (2022: 220 029 euroa) ja jakoprosentiksi muodostui 60 % (2022: 41 %).

ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUKSEEN TARKOITETUT APURAHAT

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus

Ronja Järvelin tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi 8 000 euroa: *Kannabis päihdehoidossa. Kokemuksia riippuvuudesta ja toipumisesta Suomessa.*

Anu Katainen tutkimuskuluihin sekä tutkimustyöskentelyyn jaettavaksi hankkeen tutkijoille **Antti Maunulle** ja **Noora Heinoselle** yhteensä 34 000 euroa: *Raittius ja juomiskulttuuri 2020-luvulla (RAIKU)*

Katja Kuusiston hankkeeseen tutkimustyöskentelyyn **Anna-Maria Mäki-Kuutille** 3 kuukaudeksi 7 500 euroa ja **Ella Plaamille** 4 kuukaudeksi 8 000 euroa, yhteensä 15 500 euroa: *Asiakkuussegmentointi ja päihteitä ongelmallisesti käyttävien palvelut – paraneeko vaikuttavuus?*

Jasmin Lostedt tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa ja tutkimuskuluihin 650 euroa, yhteensä 24 650 euroa: *Nuorten kannabiksen käyttö*

Stepan Tsupari tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa: *Klassisten psykedeelien käyttökokemukset, raportoidut vaikutukset ja käytölle annetut merkitykset Suomessa*

Keiju Vihreäsalo tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 30 000 euroa ja tutkimuskuluihin 4 500 euroa, yhteensä 34 500 euroa: *Sidoksia vai katkoksia? Palvelujärjestelmien toiseuttavat ja yhteisyyttä rakentavat käytännöt päihdeongelmista kärsivien nuorten ja ammattilaisten näkökulmasta*

Josefin Westermarck tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa ja tutkimuskuluihin 250 euroa, yhteensä 24 250 euroa: *Alkoholihaitat Suomen alkoholilakien kokonaisuudistusten valmisteluissa: HE119/1994 ja HE100/2017*

Terveysten tutkimus

Lauri Elsilä tutkimustyöskentelyyn 7 kuukaudeksi 14 000 euroa: **LSD alkoholi-retkahduksen estohoitona**

Annika Hästbacka Schäfer tutkimuskuluihin 13 970 euroa: **Aivojen inhibition säätelymekanismeja ja lääkehoidon vaikutuksia käsittelevään väitöskirjatyöhön**

Mika Haapanen tutkimuskuluihin 5 000 euroa: **Alkoholin vähimmäisikärajojen vaikutus sairastavuuteen ja kuolleisuuteen Suomessa**

Olli Likitalo tutkimustyöskentelyyn 3 kuukaudeksi 6 000 euroa: **Addiktiohäiriöiden paikannus paikallisten aivovaurioiden avulla**

Axel Linnovaara tutkimustyöskentelyyn 1 kuukaudeksi 2 000 euroa: **Lonkkamurtuman vuoksi tehtyjen tekonivelleikkausten tulokset ja runsaan alkoholinkäytön vaikutus tuloksiin**

Pasi Nevalainen tutkimuskuluihin vuodelle 2024 6 000 euroa ja vuodelle 2025 14 000 euroa, yhteensä 20 000 euroa: **Histiosytoosi suonensisäisten huumeiden käyttäjillä**
Solja Niemelä tutkimuskuluihin 16 500 euroa ja myöhemmin nimettäville tutkijoille tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa, yhteensä 40 500 euroa: **Päihdepsykoosien ennuste ja riskitekijät: rekisteritutkimushanke**

Salla-Maaria Pätsi tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24000 euroa: **Lääkkeiden väärinkäyttö Suomessa: tutkimus lääkkeiden päihdekäyttöön yhteydessä olevista tekijöistä nuorilla**

Juho Teppo tutkimustyöskentelyyn vuodelle 2024 6 kuukaudeksi 15000 euroa ja vuodelle 2025 6 kuukaudeksi 15 000 euroa, yhteensä 30 000 euroa: **Hoidon laatu ja ennuste alkoholiriippuvuusoireyhtymästä kärsivillä eteisvärinäpotilailla**

RAHAPELIHAITTOJEN TUTKIMUKSEEN TARKOITETUT APURAHAT

Emmi Kauppila tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa: **Addressing Gambling Harm in a Changing Service Landscape**

Topias Mattinen tutkimustyöskentelyyn vuodelle 2024 12 kuukaudeksi 24 000 euroa ja vuodelle 2025 12 kuukaudeksi 24 000 euroa, yhteensä 48 000 euroa: **Raha- ja uhkapelaaminen digitaalisissa peleissä ja elektronisen urheilun parissa: Miten pelit ja uhkapelaaminen ovat lähentyneet ajan saatossa**

Reetta Ojala tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa: **A closed-loop neural model-controlled brain-machine interface to improve cognitive control over choosing to gamble or to use alcohol, stimulants, or narcotics**

Atte Oksanen tutkimuskuluihin 19 471 euroa: *Rahapelit digiajassa: rahapelaamisen murros ja uudet riskit*

Teo Qvist tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 24 000 euroa ja tutkimuskuluihin 9 940 euroa: *Uncertainty-induced neuroplasticity: a common pathway for gambling disorder and substance addiction?*

Thomas Sama tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 30 000 euroa: *Best Practices for Responsible Gambling Measures in the Transition from State Monopoly to Licensing System: What can Sweden teach Finland?*

PALKINNOT

Alkoholitutkimussäätiö päätti kokouksessaan 12.10.2023 pro gradu -palkinnon jakamisesta.

Tuhannen euron tunnustuspalkinto voidaan myöntää poikkeuksellisen ansiokkaalle alkoholi- tai huumetutkimuksen alan pro gradu -tutkielmalle.

Alkoholitutkimussäätiö päätti palkita

Kai Tarvaisen pro gradu -tutkielman ”AINA OLLU JOLLAIN TAPAA ULKO-PUOLINEN”: Päihdekuntoutujat, sosiaaliset suhteet ja päihteet. Helsingin yliopisto, <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202209153512>

Tuhannen euron Antti Murto -tunnustuspalkinto voidaan myöntää poikkeuksellisen ansiokkaalle rahapelihaittoja koskevalle pro gradu -tutkielmalle. Säätiölle ei ollut esitetty hakemuksia Antti Murto -palkinnon saajiksi.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

VÄITÖSKIRJAT

Ali Benkherouf: Nature's brewery to bedtime: The Role of hops in GABAA receptor modulation and sleep promotion. Turku: Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9577-6> (artikkeliväitöskirja)

Claudia Mariottini: Contributory factors to fatal buprenorphine poisonings: Based on laboratory analysis and epidemiology. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-9053-6> (artikkeliväitöskirja)

Taija Voutilainen: Gestational exposure to aflatoxin B1, alcohol, and tobacco: From in vitro investigations to epidemiological studies (Raskaudenaikainen altistuminen aflatoksiini B1:lle, alkoholille ja tupakalle: Kokeellisista epidemiologiisiin tutkimuksiin). Kuopio: Itä-Suomen yliopisto. URN:ISBN:978-952-61-5011-6 (artikkeliväitöskirja)

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA

Auvinen P, Vehviläinen J, Marjonen H, Modhukur V, Sokka J, Wallen E, Rämö K, Ahola L, Salumets A, Otonkoski T, Skottman H, Ollikainen M, Trokovic R, Kahila H, Kaminen-Ahola N: Chromatin remodeler developmental pluripotency associated factor 4 (DPPA4) is a candidate gene for alcohol-induced developmental disorders. *BMC Med.* 20(1):495. <https://doi.org/10.1186/s12916-022-02699-1>

Hagfors H, Oksanen A, Salonen AH: Gambling Motives and Offshore Gambling: A Finnish Population Study. *J Gambl Stud* <https://doi.org/10.1007/s10899-023-10253-8>

Hagfors H, Vuorinen I, Savolainen I, Oksanen A: A longitudinal study of gambling motives, problem gambling and need frustration. *Addictive Behaviors* 144 <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2023.107733>

Jääskeläinen PP, Hellman M, Lindeman MC: Sports News And Stories In The Service Of Gambification: The Finnish State-Owned Gambling Monopoly's Sports-Related Social Media Posts. *Journal of Gambling Issues* <https://doi.org/10.4309/SPPW6618>

Kaasinen V, Honkanen E, Lindholm K, Jaakkola E, Majuri J, Parkkola R, Noponen T, Vahlberg T, Voon V, Clark L, Joutsa J, Seppänen M: Serotonergic and dopaminergic control of impulsivity in gambling disorder. *Addiction Biology* <https://doi.org/10.1111/adb.13264>

Katainen A, Uusitalo L, Saarijärvi H, Erkkola M, Rahkonen O, Lintonen T, Fogelholm M, Neva-lainen J: Who buys non-alcoholic beer in Finland? Sociodemographic characteristics and associations with regular beer purchases. *International Journal of Drug Policy* <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2023.103962>

Koivisto MK, Puljula J, Levola JM, Mustonen A, Miettunen J, Alakokkare AE, Niemelä S: Adolescent alcohol and cannabis use as risk factors for head trauma in the Northern Finland Birth Cohort study 1986. *Eur J Public Health*. 2023 Dec 9;33(6):1115-1121. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckad151>

Koivula A, Oksanen A, Sirola A, Savolainen I, Kaakinen M, Zych I, Paek H-J: Life satisfaction with gambling communities: a cross-national study of excessive gambling actives among Finnish, South-Korean, Spanish and American emerging adults. *Journal of Gambling Studies*, 38, 1195–1214, <https://doi.org/10.1007/s10899-021-10081-8>

Koskela M, Piepponen TP, Andressoo JO, Voikar V, Airavaara M: Female C57BL/6J Mice Show Alcohol-Seeking Behaviour after Withdrawal from Prolonged Alcohol Consumption in Social Environment. *Alcohol Alcohol* 57: 405-412. <https://doi.org/10.1093/alcalc/agab032>

Latvala T, Lintonen T, Raisamo S: Gambling Among Underage Alcohol Users Between 2008 and 2019: A National Cross-Sectional Study Among Finnish Adolescents. *Journal of Adolescent Health* 72(5): 796-802. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2022.12.001>

Macey J, Bujić M: The Talk of the Town: Community Perspectives on Loot Boxes. In: Ruotsalainen M, Törhönen M, Karhulahti VM (eds) *Modes of Esports Engagement in Overwatch*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-82767-0_11

Mattinen T, Macey J, Hamari J: Gambling in Digital Games and Esports: a scoping review. *Proceedings of the 56th Hawaii International Conference on System Sciences*. <https://hdl.handle.net/10125/103110>

Mattinen T, Macey J, Hamari J: A Ruse by Any Other Name: Comparing Loot Boxes and Collectible Card Games Using Magic Arena. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, Vol 7 Issue CHI PLAY Article No.: 401 pp 721–747. <https://doi.org/10.1145/3611047>

Moliner, R, Giryach, M, Brunello, CA,..., Elsilä L,..., Korpi E et al. Psychedelics promote plasticity by directly binding to BDNF receptor TrkB. *Nature Neuroscience* 26, 1032–1041. <https://doi.org/10.1038/s41593-023-01316-5>

Mustonen A, Rodriguez A, Scott JG, Vuori M, Hurtig T, Halt AH, Miettunen J, Alakokkare AE, Niemelä S: Attention deficit hyperactivity (ADHD) and oppositional defiant disorder (ODD) symptoms in adolescence and risk of substance use disorders – a general population-based birth cohort study. *Acta Psychiatrica Scandinavica* 2023; 148(3): 277-287. <https://doi.org/10.1111/acps.13588>

Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T: Drinking in the home: What does it entail for younger and older Finns? *Drug and Alcohol Review* <https://doi.org/10.1111/dar.13612>

Savolainen I, Savela N, Oksanen A: Perceived Stress Moderates Spending Money on Digital Gaming and Gambling: A Nationwide Study of Finnish Adults. *International Gambling Studies*, <https://doi.org/10.1080/14459795.2023.2235413>

Schneider T, Kuussaari K, Virtanen P: Drug treatment service procurement: A systematic review of models, goals, and outcomes. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*. 2023;0(0). <https://doi.org/10.1177/14550725231157503>

Soares Mantere E, Savolainen I, Vuorinen I, Hagfors H, Oksanen A: A world divided: Investors and gamblers meet at the blockchains. In Martin E, Chrysochou P, Strong C (Eds.): Advances in blockchain research and cryptocurrency behavior. De Gruyter.

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSALLISISSA TIEDEJULKAISUISSA

Jurvanen S, Vihreäsalo K, Laine S, Ahlstedt E: Nuorten huolta aiheuttava päihteiden käyttö korona-aikana. Teoksessa Laine S, Kauppinen E, Malm K, Hoikkala T (toim.) Nuoruus korona-ajan kaupungissa. Tutkimus nuorten vapaa-ajasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja huolikasauimista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 189–213. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/nuoruus_korona_ajan_kaupungissa.pdf

Kauppila E, Hellman M, Alanko A: Lupa unelmoida: Miten uutisten rahapelivoittamistarinat puhuttelevat lukijaa? Teoksessa Uusitalo S, Arstila V (Toim.): Ongelmallinen rahapelaaminen. Näkökulmia rahapelaamisen varjoihin ja tutkimuksen katvealueisiin. Turku, Eetos, 2023.

Uusitalo S, Arstila V (toim.): Ongelmallinen rahapelaaminen. Näkökulmia rahapelaamisen varjoihin ja tutkimuksen katvealueisiin. Turku, Eetos, 2023.

MUUT JULKAISUT

Alasutari P, Luomanen J: Sosiaalinen media ja nuorten muuttunut suhde alkoholiin. <https://www.alko.fi/alko-oy/yritys/alkoholitutkimukset/sosiaalinen-media-ja-nuorten-suhde-alkoholiin>

Karjalainen K, Lintonen T, Niemelä S: Terve Suomi: Kannabiksen käyttö. THL ilmiöraportti 2023. https://repo.thl.fi/sites/terveysuomi/ilmioraportit_2023/kannabiksen_kaytto.html

Koivisto M: Huumekuolemat Suomessa. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/huumeet-ja-laakkeet/huumekuolemat-suomessa/>

Latvala T, Lintonen T: Rahapelaamisen lisenssijärjestelmä on kaksiteräinen miekka. <https://www.toivoverkkomedia.fi/artikkeli/rahapelaamisen-lisenssijarjestelma-on-kaksiterainen-miekka/>

Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T, Niemelä S, Peña S: Terve Suomi: Alkoholin käyttö. THL ilmiöraportointi 2023. https://repo.thl.fi/sites/terveysuomi/ilmioraportit_2023/alkoholin_kaytto.html

Parhi K: Saadaan vähän kamaa – Suomen ensimmäinen huumeaalto ja hoidon pioneerit. Gaudeamus <https://www.gaudeamus.fi/teos/saadaan-vahan-kamaa/>

Schneider T, Kuussaari K, Isola A-M: Huumehoitopalvelujen hankinnat OECD-maissa: Systemaattinen katsaus malleista, tavoitteista ja tuloksista. THL Tutkimuksesta tiiviisti 2023_008. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-034-7>

Vihreäsalo K: Läpinäkyvät lapset ja nuoret. Palvelujärjestelmien syrjäyttävät käytännöt. In Johanna Linner Matikka & Tiia Hipp (ed.) Traumainformoitu työote. Helsinki, PS-kustannus, 2023.

